

Hesiods ”Theogonien”

Digteren Hesiod forfattede en række digte omkring år 700-650 f.v.t. Hesiod er den tidligste europæiske digter, om hvem vi har et kendskab til personen bag digtningen. Hesiod var oprindelig fårehyrde på egnen Boiotien nordvest for Attika, inden han efter eget udsagn blev kaldet af muserne (gudinder for inspiration) til at blive digter. I det omfattende digt ”Theogonien” (”Gudernes fødsel”) beskriver han verdens og gudernes tilblivelse og giver derved et indblik i dele af den græske mytologi. Nedenstående passage fra digtet skildrer fremkomsten af de olympiske guder, der var børn af titanerne Rheia og Kronos (del af gudeslægten før de olympiske guder).

For introduktion til de nævnte olympiske guder, se oversigten ”De olympiske guder”.

Hesiod: ”Theogonien” (v. 453-506)

Rheia blev favnet af Kronos og fødte ham strålende afkom, Hestia, siden Demeter og Hera med gyldne sandaler, derpå den kraftige Hades, som ejer et nådesløst hjerte – dybt under jorden han bor – og den larmende Ennosigaios¹, dernæst den rådvide Zeus, både guders og menneskers fader, under hvis torden den vidtstrakte jord må ryste i skælven. De af den vældige Kronos blev opslugt, så såre hver enkelt kom fra det hellige moderskød frem til den fødendes knæer, det var hans hensigt, at ingen af Uranos’ strålende afkom anden end han i de eviges kreds fik kongelig ære. Thi det var sagt ham af Gaia og Uranos, stjernebestrøet, at det for ham var bestemt, at en søn skulle blive hans herre,

1 Ennosigaios: ”Den, som ryster jorden”, dvs. Poseidon.

var han end aldrig så stærk – efter Zeus', den vældiges vilje. Derfor var Kronos beredt på sin post; og årvågen altid slugte han selv sine børn; – og Rheia led kummerfuld smerte. Men da hun ventede Zeus, både guders og menneskers fader, og hendes nedkomst var nær, så bønfuldt hun begge forældre, Gaia, der var hendes moder, og Uranos, stjernebestrøet¹, om at betænke en udvej, hvorledes hun skjult kunne føde sønnen, den kære, og så skaffe hævn til sin faders erinyer² og for de børn, som var slugt af Kronos med krogede tanker. Villigt de hørte og føjede straks deres elskede datter, derpå forkyndte de alt, hvad på skæbnens bud skulle hænde både med herskeren Kronos og sønnen, standhaftig og modig. Hende de sendte til Lyktos, til Kretas frugtbare jorder, just på den tid, da hun snart sin yngste søn skulle føde, Zeus den mægtige, ham tog den vældige Gaia i værge hist på det vidtstrakte Kreta som fostermoder og amme. Bærende barnet hun kom gennem dunkelt jagende natmulm først til Lyktos, og siden hun tog og skjulte den lille dybt i den hellige jord i en grotte af hvælvede klipper på det Aigaiske bjerg, som er tæt beskygget af skove. Derpå hun svøbte en drabelig sten, som hun rakte til Kronos, Uranos' mægtige søn, den forrige drot over guder; han tog da stenen i hånd og lod den forsvinde i bugen, nedrige stakkel, der savnede vid til at fatte, at endnu uovervunden og tryk i stenens sted var tilbage sønnen, som snart skulle kue ham selv med kraftfulde hænder, drive ham bort fra hans ære og selv blive gudernes hersker. Rivende hurtigt i vækst opblomstrede derefter herrens styrke og strålende lemmer; da årenes kredsløb var sluttet, dåret af Gaias bedrag, hendes mangefold kløgtige indfald, måtte den mægtige Kronos, den snedige, børnene atter sætte i frihed af sønnen med kløgt og styrke betvunget.

1 Gaia og Uranos: Jorden og Himmelen, Rheias og Kronos' forældre.

2 Erinyer: straffende gudinder.

Først han da spyede op den sten, som han sidst havde svælg
Zeus lod den opstille her på jorden med vidtstrakte veje
under Parnassos' kløftede bjerg i det hellige Pytho¹
siden at stå som et underfuldt tegn for menneskeslægten.
Derefter faderens brødre han løste af plagsomme lænker,
Uranos' børn, som faderen før i sin dårskab lod binde,
glade de lønede ham nu for den venlige gerning imod dem,
tordenen skænkede de ham og den rygende tordenkile
dertil lynet, som fordum var skjult i den vældige Gaia,
dem, han forlader sig på som hersker blandt samtlige guder.

Fra: Hesiod: "Theogonien" i "Hesiod. Theogonien, Værker og dage, Skjoldet". Ved Lene Andersen. Gyldendal, 1973 (Klassikerforeningen, 1999), v. 453-506.
